

Wyrok z dnia 2 września 2009 r.

II PK 48/09

Przepis art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 ze zm. w brzmieniu obowiązującym od 15 stycznia 2003 r.) w związku z art. 40 § 2 k.c. nie stanowi podstawy prawnej odpowiedzialności Skarbu Państwa za zobowiązania zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar, Sędziowie SN: Bogusław Cudowski, Zbigniew Hajn (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 2 września 2009 r. sprawy z powództwa Mirosława Z. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Skarbu Państwa o zasiłek chorobowy, ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, wynagrodzenie za pracę, na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 6 października 2008 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Powód Mirosław Z. wniósł o zasądzenie od przedsiębiorstwa państwowego Przedsiębiorstwa Projektowania i Modernizacji Przemysłu Automatyki i Aparatury Pomiarowej M.: 933 zł tytułem zasiłku chorobowego za okres od 1 do 4 stycznia 2002 r., 3.500 zł tytułem ekwiwalentu za 11 dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego z ustawowymi odsetkami od 7 października 2002 r. do dnia zapłaty oraz: 6.066,67 zł z ustawowymi odsetkami od 30 stycznia 2002 r. do dnia zapłaty, 7.000 zł z ustawowymi odsetkami od 30 lutego 2002 r. do dnia zapłaty; 7.000 zł z ustawowymi odsetkami od 30 marca 2002 r. do dnia zapłaty, 7.000 zł z ustawowymi odsetkami

od 30 kwietnia 2002 r. do dnia zapłaty - tytułem wynagrodzenia za pracę za okres od 5 stycznia 2002 r. do 30 kwietnia 2002 r. Ponadto, powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwane przedsiębiorstwo państwowe wniosło o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na swą rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Postanowieniem z 28 lipca 2006 r. Sąd, na mocy art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c., zawiesił postępowanie w sprawie z uwagi na utratę zdolności sądowej pozwanego przedsiębiorstwa w związku jego likwidacją. Postanowieniem z 19 lutego 2007 r. Sąd podjął zawieszony postępowanie przeciwko Skarbowi Państwa-Ministrowi Skarbu Państwa jako następcy prawnemu zlikwidowanego przedsiębiorstwa.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości, podnosząc, między innymi, zarzut nieważności umowy o pracę zawartej z powodem i zarzut braku legitymacji biernej po swojej stronie, argumentując, że nie ponosi odpowiedzialności za długi zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego.

Wyrokiem z 4 lutego 2008 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w pkt 1 zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa na rzecz powoda 3.500 zł z ustawowymi odsetkami od 7 października 2002 r. tytułem ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy za rok 2001 oraz w pkt 2 zasądził od pozwanego na rzecz powoda następujące kwoty: 6.066,67 zł brutto z ustawowymi odsetkami od 11 lutego 2002 r. tytułem wynagrodzenia za styczeń 2002 r., 7.000 zł brutto z ustawowymi odsetkami od 11 marca 2002 r. tytułem wynagrodzenia za luty 2002 r., 7.000 zł brutto z ustawowymi odsetkami od 11 kwietnia 2002 r. tytułem wynagrodzenia za marzec 2002 r., 7.000 zł brutto z ustawowymi odsetkami od 11 maja 2002 r. tytułem wynagrodzenia za kwiecień 2002 r. Sprawę w zakresie roszczenia o zapłatę zasiłku chorobowego za okres od 1 stycznia 2002 r. do 4 stycznia 2002 r. oraz odsetek od tego świadczenia Sąd Rejonowy przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych celem wydania decyzji jako organowi właściwemu do rozpoznania sprawy. W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy powództwo oddalił. Ponadto, Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz wyrokowi w pkt 1 i 2 nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 7.000 zł.

Sąd Rejonowy ustalił, że od 31 stycznia 1979 r. powód był dyrektorem przedsiębiorstwa państwowego M. W związku z nabyciem uprawnień emerytalnych poinformował radę pracowniczą o rezygnacji ze stanowiska dyrektora i wniósł o rozwiązanie stosunku pracy za porozumieniem stron, na co rada pracownicza wyraziła zgodę. Na zebraniu 11 stycznia 2001 r. rada pracownicza zaproponowała mu kontynuację zatrudnienia i tego dnia powód zawarł z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez pełnomocnika dyrektora (powoda) umowę o pracę na stanowisku głównego specjalisty do spraw organizacyjno-prawnych w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem 7.000 zł. Dnia 19 stycznia 2001 r. powód rozpoczął w przedsiębiorstwie M. pracę na stanowisku głównego specjalisty. Tego samego dnia rada pracownicza powierzyła mu pełnienie obowiązków dyrektora z zachowaniem wynagrodzenia określonego w umowie o pracę z 11 stycznia 2001 r. Po wskazaniu przez organ założycielski - M. Urząd Wojewódzki - że ustawa o przedsiębiorstwach państwowych stanowi o wyznaczeniu tymczasowego kierownika przedsiębiorstwa, a nie o powierzeniu obowiązków dyrektora, rada pracownicza w drodze uchwały wyznaczyła powoda do pełnienia funkcji tymczasowego kierownika przedsiębiorstwa. Powód stawiał się codziennie do pracy, pozostawał w miejscu pracy 8 godzin, wykonując obowiązki pracownicze, odpowiadające zasadniczo obowiązkom, jakie wykonywał on na stanowisku dyrektora pozwanego przedsiębiorstwa. Dnia 15 lipca 2001 r. Wojewoda M. ustanowił zarządcę komisarycznego, a powód przestał pełnić funkcję tymczasowego kierownika. Wojewoda M. nie podważał decyzji o powierzeniu powodowi pełnienia obowiązków dyrektora. Dnia 11 stycznia 2002 r. powód został poinformowany przez zarządcę komisarycznego pozwanego, że zawarta z nim umowa o pracę z 11 stycznia 2001 r. dotknięta była wadami prawnymi z uwagi na to, że „jako piastun osoby prawnej” zawarł on ze sobą umowę o pracę na stanowisku głównego specjalisty do spraw organizacyjno-prawnych. Z powodem nie rozwiązano formalnie stosunku pracy i nie wydano mu świadectwa pracy. Powodowi nie wypłacono wynagrodzenia za pracę za okres od stycznia do kwietnia 2002 r. ani ekwiwalentu za 11 dni niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego.

Przedsiębiorstwo państwowe M. zostało postawione w stan likwidacji zarządzeniem Wojewody M. z 30 czerwca 2005 r. i zostało uznane za zlikwidowane z dniem 31 października 2005 r. Postanowieniem Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie z 22 czerwca 2006 r. przedsiębiorstwo zostało wykreślone z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Protokołem

zdawczo-odbiorczym przekazania mienia pozostałego po likwidacji przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą: Przedsiębiorstwo Projektowania i Modernizacji Przemysłu Automatyki i Aparatury Pomiarowej M. w likwidacji z 17 lipca 2007 r. działający w imieniu Skarbu Państwa Dyrektor Delegatury Ministra Skarbu Państwa w C. przejął mienie pozostałe po likwidacji tego przedsiębiorstwa państwowego.

Zdaniem Sądu Rejonowego powództwo co do zasady zasługiwało na uwzględnienie. Sąd Rejonowy nie zgodził się z podnoszonym przez stronę pozwaną zarzutem braku podstaw prawnych odpowiedzialności Skarbu Państwa w niniejszej sprawie i zarzutem braku jego legitymacji bierniej. Sąd wskazał, że zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 112, poz. 981 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym od 15 stycznia 2003 r., z dniem wykreślenia przedsiębiorstwa państwowego z rejestru sądowego mienie pozostałe po tym przedsiębiorstwie, w tym środki finansowe, przejmuje, z zastrzeżeniem ust. 5, minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Jak wynika z art. 49a ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, nabycie mienia na podstawie art. 46 ust. 3a i art. 49 ust. 1 następuje zgodnie z zasadami Kodeksu cywilnego i jest nieodpłatne. Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 44 § 2 k.c., w razie nieodpłatnego przejęcia określonego składnika mienia od państwowej osoby prawnej na rzecz Skarbu Państwa, ten ostatni odpowiada solidarnie z osobą prawną za zobowiązania powstałe w okresie, gdy składnik stanowił własność danej osoby prawnej, do wysokości wartości tego składnika ustalonej według stanu z chwili przejęcia, a według cen z chwili zapłaty. Na gruncie poprzedniego stanu prawnego wskazywano, że zobowiązania zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego, powstałe w czasie przed przejęciem pozostałego po likwidacji mienia, obciążają Skarb Państwa do wartości przejętego składnika mienia określonej według ceny sprzedaży zgodnie z art. 40 § 2 k.c. W ocenie składu orzekającego Sądu Rejonowego, w niniejszej sprawie, powyższe poglądy zachowały aktualność, mimo zmiany brzmienia art. 49 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. Nie może ulegać wątpliwości, że przejmujący ponosi odpowiedzialność za te zobowiązania i obciążenia, które związane są z prowadzeniem przejętego przez siebie przedsiębiorstwa, a przejmując mienie zlikwidowanego przedsiębiorstwa Skarb Państwa przejął nie tylko aktywa ale też i pasywa. Sąd Rejonowy wskazał, że brak jest jakiegokolwiek normy prawnej, która wyłączałaby odpowiedzialność Skarbu Państwa za zobowiązania przejętego przedsiębiorstwa, zaś podstawą jego odpowiedzialności pozostaje nadal art. 40 § 2 k.c. Istoty

tego przepisu nie stanowi bowiem solidarność odpowiedzialności Skarbu Państwa, lecz kwestia odpowiedzialności Skarbu Państwa w ogóle, jako wyjątku od zasady wyrażonej w § 1 art. 40 k.c. Sąd Rejonowy nie podzielił również zarzutu pozwanego odnośnie do nieważności umowy o pracę z 11 stycznia 2001 r., uznając że między powodem a przedsiębiorstwem M. doszło do skutecznego nawiązania stosunku pracy. Sąd Rejonowy uznał także, że w okolicznościach sprawy żądania powoda zasługiwały na uwzględnienie w zakresie objętym wyrokiem.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, zarzucając w szczególności wyrokowi Sądu Rejonowego naruszenie art. 40 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 49 ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, przez przyjęcie, że Skarb Państwa-Minister Skarbu Państwa ponosi odpowiedzialność za zobowiązania Przedsiębiorstwa M., a nadto art. 108 k.c. w związku z art. 58 § 1 k.c., przez przyjęcie, że z powodem został nawiązany skutecznie stosunek pracy z dniem 19 stycznia 2001 r. na podstawie umowy zawartej z nim w dniu 11 stycznia 2001 r.

Zaskarżonym rozpoznawaną skargą wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił apelację i zasądził od pozwanego Skarbu Państwa na rzecz powoda 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego powoda w instancji odwoławczej. Sąd Okręgowy uznał, że Sąd Rejonowy wszechstronnie rozważył zebrany w sprawie materiał dowodowy, dokonując prawidłowych ustaleń stanu faktycznego, które Sąd Okręgowy przyjął za własne i podzielił ocenę prawną wysnutą z tych ustaleń.

W skardze kasacyjnej, odniesionej do całego wyroku Sądu Okręgowego, Skarb Państwa, reprezentowany przez Ministra Skarbu Państwa zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, zarzucił temu wyrokowi naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 40 § 2 k.c. w związku z art. 49 ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, wnosząc o jego uchylenie w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz pozwanego od strony powodowej kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podstaw skargi wskazano, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że podstawę prawną do uznania odpowiedzialności Skarbu Państwa za zobowiązania przedsiębiorstwa państwowego M. stanowić może art. 40 § 2 k.c. Przepis ten jest

wyjątkiem od uregulowanej w art. 40 § 1 k.c. zasady samodzielności państwowych osób prawnych, zgodnie z którą „Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, chyba, że przepis odrębny stanowi inaczej”. Z art. 40 § 2 k.c. wynika, że warunkiem odpowiedzialności Skarbu Państwa konieczne jest istnienie dwóch bytów prawnych, Skarbu Państwa i państwowej osoby prawnej. Skarb Państwa nie może więc ponosić odpowiedzialności za zobowiązania pozostałe po zlikwidowanym przedsiębiorstwie państwowym, gdy przedsiębiorstwo to już nie istnieje. Ponadto z przepisu tego wynika, że ma on zastosowanie do przejęcia składników mienia „od” państwowej osoby prawnej, a nie „po” państwowej osobie prawnej. Z tego względu Sąd Okręgowy za podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa przyjął przepis art. 40 § 2 k.c., który w sprawie niniejszej nie znajduje zastosowania. Przeciwno pogładowi Sądu Okręgowego o odpowiedzialności Skarbu Państwa za zobowiązania zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych przemawia także art. 49 ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (w brzmieniu obowiązującym od 15 stycznia 2003 r.), który stanowi, że z dniem wykreślenia przedsiębiorstwa państwowego z rejestru sądowego mienie pozostałe po tym przedsiębiorstwie, w tym środki finansowe, przejmuje, z zastrzeżeniem ust. 5, minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Przejęcie mienia przez Skarb Państwa następuje zatem po ustaniu bytu przedsiębiorstwa (wykreśleniu z rejestru). Przesłanka solidarnej odpowiedzialności Skarbu Państwa z państwową osobą prawną nie może być zatem spełniona. Ponadto art. 49 ust. 1 stanowi o przejęciu przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa mienia pozostałego po likwidowanym przedsiębiorstwie państwowym. Pojęcie mienia wyjaśnione jest w przepisie art. 44 k.c. jako własność i inne prawa majątkowe. A zatem, jako aktywa przedsiębiorstwa, a nie jako jego pasywa czyli zobowiązania. Zatem Skarb Państwa na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych nie przejmuje zobowiązań pozostałych po zlikwidowanych przedsiębiorstwach państwowych. Wykładnię tę potwierdza art. 49 ust. 3 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, który stanowi, że środki finansowe przejęte w trybie przepisu ust. 1 oraz uzyskane ze zbycia mienia, o którym mowa w ust. 1, stanowią przychód Funduszu Skarbu Państwa, o którym mowa w art. 56 ust. 1 ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji i które mogą być przeznaczone na uzupełnienie środków brakujących na pokrycie kosztów procesów likwidacyjnych, postępowania upadłościowego oraz zarządu mieniem, o którym mowa w ust. 1. W ramach wy-

żej wymienionych postępowań (procesy likwidacyjne, zarząd mieniem) powód mógł skutecznie dochodzić swoich roszczeń.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o jej oddalenie, popierając argumentację przedstawioną przez Sądy orzekające w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona. W pierwszej kolejności, zważywszy na podstawę skargi, należy udzielić odpowiedzi na pytanie, czy art. 40 § 2 k.c. w związku z art. 49 ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych uzasadnia odpowiedzialność Skarbu Państwa za zobowiązania ze stosunku pracy zlikwidowanego i wykreślonego z rejestru przedsiębiorstwa państwowego, po którym mienie Skarb Państwa nieodpłatnie przejął. Według art. 40 § 2 k.c., w razie nieodpłatnego przejęcia, na podstawie obowiązujących ustaw, określonego składnika mienia od państwowej osoby prawnej na rzecz Skarbu Państwa, ten ostatni odpowiada solidarnie z osobą prawną za zobowiązania powstałe w okresie, gdy składnik stanowił własność danej osoby prawnej, do wysokości wartości tego składnika ustalonej według stanu z chwili przejęcia, a według cen z chwili zapłaty. Natomiast art. 49 ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych stanowi, że z dniem wykreślenia przedsiębiorstwa państwowego z rejestru sądowego mienie pozostałe po tym przedsiębiorstwie, w tym środki finansowe, przejmuje, z zastrzeżeniem ust. 5, minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Przed 15 stycznia 2003 r., tj. przed datą wejścia w życie jego nowelizacji (zob. art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa, ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 240, poz. 2055 ze zm.) przepis ten obowiązywał w brzmieniu, stosownie do którego z dniem likwidacji lub upadłości przedsiębiorstwa mienie tego przedsiębiorstwa pozostałe po likwidacji lub upadłości, w tym środki finansowe, przejmuje, z zastrzeżeniem ust. 5, minister właściwy do spraw Skarbu Państwa albo Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Z art. 49 ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych wynikają dwa istotne i zgodne z twierdzeniami skarżącego wnioski. Pierwszy, że od 15 stycznia 2003 r. Skarb Państwa uzyskuje prawa do mienia zlikwidowanego przedsiębiorstwa dopiero po utracie przez nie bytu prawnego. Nie ma więc żadnego okresu, w którym

Skarb Państwa przejął to mienie, a przedsiębiorstwo nadal formalnie istnieje (jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 15 grudnia 1992 r., I PZP 56/92, OSNCP 1993 nr 4, poz. 50). Drugi, że Skarb Państwa nabywa mienie pozostałe po przedsiębiorstwie. Oznacza to, mając na uwadze definicję mienia w art. 44 k.c., stanowiącym, że mieniem jest własność i inne prawa majątkowe, że art. 49 ust. 1 sam w sobie nie stanowi podstawy do przejęcia zobowiązań i obciążeń, związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Wykładnię tę dodatkowo umacnia definicja przedsiębiorstwa, zawarta w art. 55¹ k.c., w brzmieniu obowiązującym od 25 września 2003 r. (Dz.U. Nr 49, poz. 408, art. 1), która nie obejmuje wskazanych zobowiązań i obciążeń.

Powyższe wnioski wpływają na kierunek odpowiedzi na postawione powyżej pytanie w obecnym stanie prawnym. Należy wskazać, że orzecznictwo Sądu Najwyższego, ukształtowane przede wszystkim wyżej wskazaną uchwałą składu siedmiu sędziów z 15 grudnia 1992 r. i udzielające na to pytanie odpowiedzi pozytywnej (wyroki Sądu Najwyższego z: 26 maja 1995 r., I PRN 18/95, OSNAPiUS 1995 nr 22, poz. 275; 8 października 1999 r., II UKN 136/99, OSNAPiUS 2001 nr 8, poz. 279; 15 grudnia 1999 r., II UKN 260/99, OSNAPiUS 2001 nr 8, poz. 279; 22 października 2003 r., II UK 123/03, niepublikowany), zostały wydane na gruncie art. 49 ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych w brzmieniu sprzed 15 stycznia 2003 r. W uchwale z 15 grudnia 1992 r. Sąd Najwyższy wskazał, że zgodnie z art. 40 § 2 k.c., Skarb Państwa odpowiada solidarnie z osobą prawną za zobowiązania powstałe w okresie, gdy składnik stanowił własność danej osoby prawnej, wyprowadzając z tego przepisu przejęcie zobowiązań dlatego, że - jak podkreślono w uzasadnieniu - przejęcie mienia przedsiębiorstwa poprzedza wykreślenie go z rejestru. Jest więc okres, w którym istnieją dwa podmioty, a więc możliwa jest, określona w art. 40 § 2 k.c. solidarna odpowiedzialność, która po utracie bytu prawnego przez jeden z tych podmiotów, przekształca się w wyłączną odpowiedzialność drugiego z nich. Taka konstrukcja prawna była więc uzasadnieniem do tezy o przejęciu zobowiązań zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego przez Skarb Państwa. Tymczasem, jak wyżej wskazano, od 15 stycznia 2003 r. przepis ten, w wyniku jego nowelizacji, stanowi, że minister właściwy do spraw Skarbu Państwa przejmuje mienie pozostałe po tym przedsiębiorstwie z dniem jego wykreślenia z rejestru sądowego, a nie, jak wcześniej, z dniem likwidacji lub upadłości. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z 22 lutego 2006 r., III CSK 4/06 (LEX nr 178259), jest to istotna zmiana, która wywo-

tuje określone następstwa prawne. Skoro bowiem przejęcie mienia w rozumieniu art. 44 k.c. (a więc tylko aktywów) następuje z dniem wykreślenia przedsiębiorstwa państwowego z rejestru sądowego, to nie ma okresu, w którym istniałaby solidarna odpowiedzialność dwóch podmiotów, tj. przedsiębiorstwa państwowego w likwidacji i Skarbu Państwa. Upada więc koncepcja, że jeśli w ramach tej solidarnej odpowiedzialności kończy byt prawny jeden z podmiotów, to drugi odpowiada wyłącznie. Takie zaś założenie leży u podstaw konstrukcji art. 40 § 2 k.c. Skoro więc art. 49 ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych w obecnym brzmieniu nie daje podstaw do zastosowania art. 40 § 2 k.c. w zakresie zobowiązań zlikwidowanego przedsiębiorstwa państwowego przez Skarb Państwa, a brak jest przepisu szczególnego, na podstawie którego można byłoby uzasadnić takie przyjęcie, to obowiązuje reguła wyrażona w art. 40 § 1 zdanie pierwsze k.c., zgodnie z którą Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania państwowych osób prawnych, chyba że przepis odrębny stanowi inaczej.

Należy także zauważyć, że stracił na ostrości argument, przedstawiony w uchwale Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1992 r., odwołujący się do art. 11 Konwencji nr 95 Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej ochrony płacy, ratyfikowanej przez Polskę w dniu 18 września 1954 r. (Dz.U. z 1955 r. Nr 38, poz. 234) zobowiązującego do uprzywilejowanego traktowania wynagrodzeń pracowników w razie bankructwa przedsiębiorstwa lub jego likwidacji sądowej. Podniesione w uchwale wymaganie możliwie szerokiego zabezpieczenia interesu pracowników zlikwidowanego przedsiębiorstwa, zostało bowiem, niezależnie od ochrony wynikającej z przepisów o upadłości, zrealizowane w uchwalonej 29 grudnia 1993 r. ustawie o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 1994 r. Nr 1, poz. 1 ze zm.). Ustawa ta zapewniła, między innymi, ochronę roszczeń pracowników w razie ich niezaspokojenia z powodu braku środków finansowych przez pracodawcę, wobec którego jest prowadzone postępowanie likwidacyjne (art. 3 ust. 2 pkt 2). Ochrona ta od dnia wejścia w życie ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych dotyczyła (i nadal dotyczy - ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, Dz.U. Nr 158, poz. 1121 ze zm.) ogółu pracowników zatrudnionych przez przedsiębiorców, w tym także pracowników przedsiębiorstw państwowych. Uwaga ta ma znaczenie dla oceny aktualności uchwały z 15 grudnia 1992 r. Podkreślenia jednak wymaga to, że zaspokojenie roszczeń, objęte wyżej wskazanymi ustawami o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewy-

płacalności pracodawcy, odnosi się tylko do przypadków likwidacji, w toku której wystąpiło niezaspokojenie roszczeń pracowniczych przez pracodawcę z powodu braku środków finansowych, co w niniejszej sprawie, jak można wnosić z ustaleń przyjętych przez Sąd Okręgowy nie miało miejsca. Z ustaleń i rozważań tego Sądu, jak również Sądu pierwszej instancji, nie wynika natomiast dlaczego postępowanie likwidacyjne zostało zamknięte i przedsiębiorstwo M. wykreślone z rejestru 22 czerwca 2006 r. bez zabezpieczenia (zgodnie z art. 18a ust. 1 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych) roszczeń powoda o ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy za rok 2001 i wynagrodzenia za pracę za styczeń, luty, marzec i kwiecień 2002 r., które dotyczyły jego uprawnień ze stosunku pracy powstałych (w kwestionowanym rozpoznawaną skargą wyroku Sądu Okręgowego uprawnienia te zostały jedynie potwierdzone) w okresie, gdy mienie przejęte przez Skarb Państwa stanowiło własność przedsiębiorstwa M., wobec którego powód pierwotnie wystąpił z powództwem o ich zaspokojenie. Sądy nie rozważały również innych, niż podniesione w skardze kasacyjnej, podstaw prawnych zaspokojenia roszczeń powoda.

Należy więc przyjąć, że Sąd Okręgowy, akceptując bez bliższego rozważenia, argumentację Sądu pierwszej instancji, pomijając zmiany prawa zaszłe od wydania przez Sąd Najwyższy uchwały z 15 grudnia 1992 r., naruszył przepisy wskazane w podstawie rozpoznawanej skargi.

Na tym etapie rozpoznania sprawy, wobec oparcia zaskarżonego wyroku na błędnej podstawie prawnej, uzasadnione jest jego uchylenie.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego - na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z 398²¹ k.p.c.

=====